

KØNS- BEVIDSTHED I FOLKESKOLEN

– Øvelseskatalog der
skærper kønsbevidstheden

Om øvelseskataloget

I dette katalog præsenteres 18 øvelser, som lærerne i projektet har udarbejdet. Øvelserne skal bidrage til en øget opmærksomhed på køn og har til formål at skærpe kønsbevidstheden hos lærere og skubbe til egen og andres forforståelse og kulturelle bevidsthed.

Øvelserne kan bidrage til at udvikle en forståelse for hinanden, idet der skabes rum for sammen at reflektere over egne værdier og holdninger til køn, bevidste som ubevidste. Derudover bidrager øvelserne til at skabe et fælles sprog, hvor man synliggør og begrundede egne ståsteder.

Alle øvelserne er opbygget på samme måde med tydelig øvelsesbeskrivelse, forventet tidsforbrug og beskrivelse af, hvilke materialer, der skal bruges. Øvelserne kan bruges som selvstændige øvelser med kollegaer, og i nogle tilfælde med elever, men det er også oplagt at bruge øvelserne sammen med, eller på baggrund af arbejdet med udvalgte cases.

Øvelserne kan både bruges i mindre teams og afdelinger, men også blandt hele lærerkollegiet.

Til øvelserne 4, 5, 8, 12, 13, 14 og 15 er der udarbejdet flashcards.

Har du modtaget en materialesamling er disse flashcards lavet på forhånd og lige til at bruge, med op til 20 deltagere. Kortene kan også findes på Danmarks Lærerforenings hjemmeside, så de nemt kan printes efter behov.

Øvelse #01

Geniale grupper

Øvelsesbeskrivelse

Øvelsen er delt op i tre dele. Det er vigtigt, at man ikke har læst eller arbejdet med case 2 'Gruppedannelse & pladser' før øvelsen.

Øvelsen introduceres og forklares. Er der mønstre, vi ikke er opmærksomme på, når vi sammensætter grupper?

1. del: Vidensdeling

(ca. 30 minutter alt afhæng af gruppestørrelse)

Lærerne inddeles i grupper på 3-4 deltagere. Grupperne diskuterer følgende spørgsmål, evt. på en walk and talk:

- Hvad skal der til, for at vi får lavet gode grupper i en klasse?
- Hvem skal lave grupperne i en klasse?
- Hvad skal vi være opmærksomme på ift. køn?

Opsamling i plenum. Er der pointer, som I er enige og uenige i? Skriv evt. pointer på tavle eller udnævn en referent.

2. del: Refleksion (ca. 15 minutter)

Læs casebeskrivelsen til case 2 'Gruppedannelse & pladser' højt og drøft i samme grupper:

- Giver casen anledning til at ændre eller tilføje noget ift. den vidensdeling om gruppedannelse, som I lige har lavet? Hvorfor/hvorfor ikke?

3. del: Diskussion (ca. 15 minutter)

Mødeleder læser nedenstående udsagn højt og beder deltagerne stille sig op på en værdilinje med HELT ENIG i den ene ende og HELT UENIG i den anden ende. For hvert udsagn kan man stille sig et nyt sted. Efter hvert udsagn er der en kort refleksion i plenum over, hvorfor man har stillet sig, hvor man har.

Udsagn til øvelsen

- Grupper skal laves helt tilfældigt
- Grupper er kun gode, hvis piger og drenge blandes
- Grupper og elevernes trivsel hænger slet ikke sammen
- Kønsbevidsthed er fuldstændig overvurderet
- Vi skal altid tage højde for køn i dannelse af grupper

Formål

Formålet med øvelsen er at reflektere over kriterier for dannelse af gode grupper med blik for elevernes køn.

Tid

Ca. 60 minutter – alt afhængig af deltagere og om man benytter walk and talk.

Materialer

En tavle el.lign. + skriveredskaber, hvis pointerne skifteliggøres. Plads i rummet til at alle kan stå på en linje. 5 udsagn til at læse højt. Case 2.

Evt. variation(er)

Man kan udvide øvelsen med en del 4, hvor afdelinger på tværs mødes og udveksler pointer og erfaringer. Man kan også tage en diskussion om, hvorvidt der er forskelle på grupper i de enkelte fag, på de enkelte klassetrin eller om man laver faste siddepladser og/eller grupper i fagene.

Case knyttet til øvelsen

Case 2: Gruppedannelse & pladser.

Øvelse #02

Vælg side

Øvelsesbeskrivelse

Der skal være en mødeleder til øvelsen, og der skal være mere end 8 deltagere. Lokalet opdeles i to sider. En side der er ”enig” og en side der er ”uenig” i et givent udsagn.

1. del: Udsagn læses højt

Mødelederen læser et udsagn højt, hvorefter deltagerne fordeler sig. Kollegaerne skal vælge at placere sig i siden med ’enig’ eller i siden med ’uenig’.

2. del: Refleksion over placering

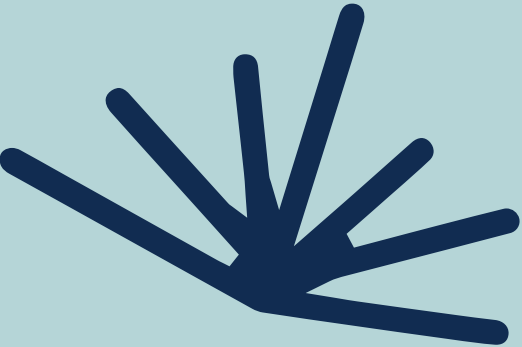
Når deltagerne har placeret sig, får de mulighed for at uddybe og argumentere for deres placering. De må gerne flytte sig undervejs, hvis de bliver overbevist af andres argumenter.

Når et udsagn er drøftet færdigt, samles alle på midten, og et nyt udsagn læses højt. Herefter gentages del 1 og 2.

Udsagn til øvelsen

- Jeg har/har haft en fritidsinteresse, hvor mit køn var underrepræsenteret
- Det er svært at fordele klasser, pladser og grupper uden at tænke køn
- Drengene forstyrrer mere end piger
- Der er mindre behov for at rettesætte pigerne end drengene
- Piger er bedre til at koncentrere sig end drenge
- Vi udelader at omtale eleverne som drenge og piger, men omtaler dem som elever
- Jeg har gjort forskel på drenge og piger
- Jeg ønsker ikke at gøre forskel på drenge og piger

Formål:	Formålet med øvelsen er at blive opmærksom på køn og kønsstereotyper samt at få mulighed for at reflektere over egne og andres opfattelser af køn, samt holdninger og værdier hertil.
Tid	Ca. 30-45 minutter. Antallet af udsagn kan reduceres efter hvor meget tid, der er til rådighed. Dog anbefales det altid at starte med spørgsmål 1 & 2.
Materialer	8 udsagn til at læse højt.
Evt. variation(er)	Man kan evt. lade deltagerne selv lave udsagn.
Øvelsen kan bruges med følgende case	Case 3: Pigerne får altid længere snor end drengene.

Øvelse #03

Akvariet

Øvelsesbeskrivelse

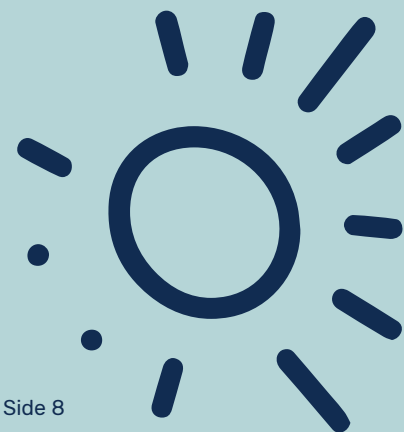
To deltagere sidder i et 'akvarie' overfor hinanden, der er en ekstra ledig stol. Resten af deltagerne sidder rundt om de to deltagere. Case 3 er en del af øvelsen.

1. del: Højtlesning af case

De to akvariedeltagere læser case 3 'Pigerne får altid længere snor end drengene' højt. Derefter diskuterer de to deltagere casen og dets problematikker ved at bruge casens refleksionsspørgsmål et ad gangen.

2. del: Udskiftning af deltagere

De deltagere, der sidder uden for akvariet, skal være stille og lyttende. Men man må gerne tage den ledige stol, og dermed 'skubbe' én af de to akvarie-deltagere ud og være med til at drøfte spørgsmålene til casen. Hermed bliver der igen en ledig stol, som kan overtages.

Formål:	Formålet med øvelsen er at blive opmærksom på køn i egen og andres praksis.
Tid	Max 30 minutter.
Materialer	Stole og plads til at sidde i en cirkel, case 3.
Evt. variation(er)	Deltagerne får en gult kort, som de kan holde op, når de ønsker at bidrage med deres refleksioner.
Case knyttet til øvelsen	Case 3: Pigerne får altid længere snor end drengene.

Øvelse #04

Det har jeg i hvert fald aldrig sagt

Øvelsesbeskrivelse

Lærerteamet inddeles og skal forklare, kategorisere og vurdere de kønnede udtryk.

1. del: Forklar

Forklar de kønnede udtryk (Undersøg gerne hvis udtrykket ikke kendes).

2. del: Kategorisér

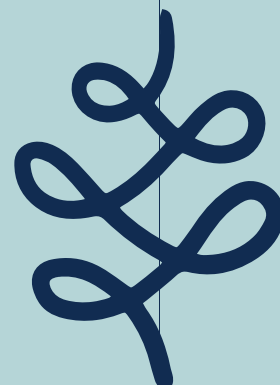
Kategorisér de kønnede udtryk. Find selv på passende kategorier: Hvilke mønstre viser jeres kategorisering(er)?

3. del: Vurdér

Vurdér de kønnede udtryk på en skala fra 1 - 10, hvor 1 er harmløs og 10 meget problematisk. Argumentér for hvorfor nogle udtryk er mere problematiske end andre.

4. del: Diskutér

Diskutér om der er nogle kønnede udtryk, der gør indtryk.

Formål:

Formålet med øvelsen er at starte refleksion og dialog om kønsbaserede generaliseringer i vores sprogbrug.

Tid

Øvelsen kan tilpasses den tid, der er til rådighed.

Materialer

De kønnede udtryk er lavet som flashcards.

Øvelsen kan bruges med følgende case

Case 11: Køn og repræsentation i undervisningsmaterialer.

Øvelse #05

At klunse viden om køn og trivsel

Øvelsesbeskrivelse

Deltagerne deles i mindre grupper, hvor hver gruppe får 11 udsagn til højtlesning.

1. del: Læsning af udsagn

Deltagerne læser på skift et af udsagnene tilhørende øvelsen.

2. del: Klunsning

Efter oplæsning af hvert udsagn skjuler deltagerne hver især det antal tændstikker i hånden, der svarer til graden af enighed i udsagnet. Derefter gætter deltagerne hver især på, hvor mange tændstikker, der er i alt/hos alle deltagere. Der kan føres point i form af et stregsystem, hvis man vil kåre den deltager, som er bedst til at klunse og forudsige, hvad folk vil svare.

- 1 tændstik - helt enig
- 2 tændstikker - noget enig
- 3 tændstikker - hverken-eller
- 4 tændstikker - noget uenig
- 5 tændstikker - helt uenig

3. del: Refleksion

Deltagerne lægger deres tændstikker på bordet, og den/de, der har gættet korrekt, får et point. De to, der ligger længst fra hinanden i enighed (antal tændstikker), giver på skift udtryk for deres holdning til udsagnet. Hvis andre i gruppen ønsker at deltage i drøftelsen, kan det ske herefter.

Formål:

Formålet med øvelsen er at skærpe forforståelsen om køn og mistrivsel hos sig selv og andre.

Tid

Ca. 20 minutter.

Materialer

11 udsagn til at læse højt, tændstikker (5 pr. deltager) og evt. post-its.

De 11 udsagn er lavet som flashcards.

Evt. variation(er)

Øvelsen kan evt. udvides:

1. Deltagerne sidder hver for sig og noterer forslag på post-its til trivselsaktiviteter til f.eks. ens egne elever, klasser eller årgange. Et forslag pr. post-it (5 minutter)
2. I fællesskab præsenteres trivselsaktiviteterne, mens de lægges synligt for alle (10 minutter)
3. På baggrund af refleksioner i øvelsen: "At klunse viden", vurderes der, hvilke trivselsaktiviteter, der bedst tilgodeser elevers og/eller klassens trivselsudfordringer (15 minutter).

Øvelsen kan bruges med følgende case

Case 8: Er trivselsproblemer kun for piger?
Case 7: Kønsbaserede generaliseringer i trivselsarbejdet.

99

Øvelse #06

Kønsopdelt konflikt-håndtering

Øvelsesbeskrivelse

1. del: Afprøvning af case

Afprøv case 9 "Kønsopdelt konflikthåndtering", inden øvelsen gennemføres.

Efter casearbejdet stilles følgende spørgsmål: Hvordan ville I håndtere situationen, som den er beskrevet i casen?

2. del: Diskussion af 6 udsagn

Når arbejdet med casen er afsluttet, præsenteres deltagerne for 6 udsagn.

Deltagerne vælger det udsagn, som de er mest enige i.

Hver deltager begrundes sit valg, og gruppen er nysgerrig på hinandens perspektiver.

Formål:

Formålet med øvelsen er at skabe dialog og refleksion over arbejdet med kønsopdelt konflikthåndtering.

Tid

Ca. 50 minutter.

Materialer

Print eller skriv disse 6 udsagn, så alle deltagerne kan læse dem:

- Eleverne skal selv vælge, om de er en del af problemet med den hårde tone og dermed selv får lov til at vælge, hvilken gruppe de skal være i
- Vi skal arbejde med problemet i mindre grupper
- Der er også hensynet til pigerne, måske vil de være utrygge over, at der er drenge i gruppen
- Alle elever skal arbejde med den hårde tone i klassen
- Det er nu engang sådan, at alle drengene må tage ansvar for drengegruppen De drenge, der ikke er med, skal lære at sige fra overfor den dårlige opførsel
- Jeg vil arbejde med problemet på en anden måde

Case knyttet til øvelsen

Case 9: Kønsopdelt konflikthåndtering.

Øvelse #07

Størst og mindst potentiale

Øvelsesbeskrivelse

Deltagerne inddeles i mindre grupper og får print af de 6 udsagn til øvelsen.

1. del: Drøfte udsagn

Deltagerne drøfter i fællesskab de 6 udsagn.

2. del: Prioritering

De 6 udsagn placeres i en pyramide efter hvor vigtige, de vurderes at være.

Øverst placeres det udsagn med størst vigtighed, derefter to udsagn med næststørst vigtighed, og nederst tre udsagn som er mindre vigtige.

Prioriteringen sker i fællesskab gennem dialog.

Formål:

Formålet med øvelsen er at blive bevidst om egne kønsforståelser og normer og drøfte, hvad der er vigtigst, og om noget er vigtigere end andet, når man skal udfordre kønsnormer.

Tid

Ca. 30 minutter.

Materialer

Print af disse 6 udsagn:

- Jeg forholder mig nysgerrigt til elevernes ønsker om ikke at være kønsopdelt
- Jeg tænker over betydningen af køn, når jeg danser grupper
- Jeg reflekterer over mine egne forforståelser af køn, når jeg vælger, hvordan jeg vil arbejde med dilemmaet
- Jeg forholder mig kritisk til opdelingen af køn i løsningen af konflikten
- Jeg er nysgerrig på, om elevernes opfattelse af konflikterne er kønnede
- Jeg er åben for dialog med kollegaer om forskellige/andre måder end køn at dele eleverne på

Evt. variation(er)

Læs de seks udsagn højt i gruppen.

Hver deltager vælger et udsagn og forklarer, gerne med eksempler, hvordan man kan arbejde med det i praksis.

Hver deltager vælger et nyt udsagn og forklarer, hvorfor indholdet af udsagnet er svært og vanskeligt at gennemføre i praksis.

Øvelsen kan bruges med følgende case

Case 9: Kønsopdelt konflikthåndtering.

Øvelse #08

Prioriteringsspil

Øvelsesbeskrivelse

Deltagerne inddeles i grupper af 4-5 personer.

Grupperne tildeles et sæt udsnit fra forskellige undervisningsmaterialer tilhørende øvelsen. Udsnittene lægges synligt, så alle i gruppen kan læse dem.

1. del: Prioritering

Deltagerne får 10 minutter til hver især at prioritere de 7 forskellige udsnit på en skala fra 1 "mest stereotyp" til 7 "mindst stereotyp". Det er vigtigt, at man IKKE viser sin rækkefølge til de andre i gruppen.

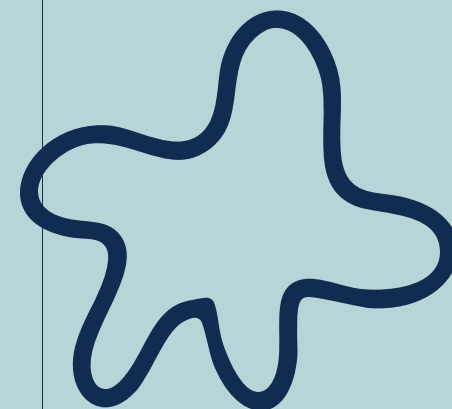
2. del: Præsentation

I plenum fortæller deltagerne, hvad deres prioritet nummer 1 er. Herefter argumenterer man for, hvorfor dette udsnit er valgt som havende det mest stereotype indhold. Det diskuteres, hvorfor det er valgt, og hvorvidt man er enige/uenig.

Den samme procedure følges med de andre kort.

3. del: Rækkefølge

Som afslutning skal man i gruppen prøve at blive enige om en prioriteringsrækkefølge.

Formål:

Formålet med øvelsen er at blive bevidst om stereotype fremstillinger i undervisningsmaterialer.

Tid

Ca. 20 minutter.

Materialer

De 7 udsnit fra undervisningsmaterialer er lavet som flashcards.

Evt. variation(er)

Deltagerne kan selv finde eksempler på stereotype beskrivelser fra undervisningsmaterialer og medbringe disse til fælles drøftelse.

Hvis øvelsen udarbejdes i f.eks. et team, kan deltagerne tage et billede af deres rækkefølge, som herefter hænges op og bruges som fremtidig inspiration.

Øvelsen kan bruges med følgende case

Case 11: Køn og repræsentation i undervisningsmaterialer.

Øvelse #09

Kluns dig kønsklog

Øvelsesbeskrivelse

Deltagerne inddeles i mindre grupper.

1. del: Højtlesning af udsagn

Deltagerne læser på skift et udsagn.

2. del: Klunsning

Efter oplæsning af hvert udsagn skjuler deltagerne hver især det antal tændstikker i hånden, der svarer til graden af enighed i udsagnet. Deltagerne gætter hver især på, hvor mange tændstikker, der samlet er i puljen/ved bordet. Deltagerne lægger deres tændstikker på bordet, og den/de, der har gættet korrekt, får et point.

- 1 tændstik – helt enig
- 2 tændstikker – noget enig
- 3 tændstikker – hverken/eller
- 4 tændstikker – noget uenig
- 5 tændstikker – helt uenig

3. del: Refleksion

De to, der ligger længst fra hinanden i enighed (antal tændstikker), giver på skift udtryk for deres mening om udsagnet. Herefter fælles drøftelse.

Formål: Formålet med øvelsen er at udfordre forståelsen af køn, og hvordan vi selv bidrager til reproduktion af kønsstereotyper.

Tid Ca. 20–45 minutter.

Materialer Tændstikker (5 pr. deltager).
Print af disse 6 udsagn til hver gruppe:

- Elevernes køn har ingen betydning for, hvordan jeg danner hold/grupper
- Piger er bedre til dans og udtryk end drenge
- Min kollega har en god relation til eleverne og er derfor bedre til ”det der med køn”
- Drenge er bedre til boldspil end piger
- Når jeg planlægger min undervisning, medtænker jeg altid køn
- Jeg kan frit drøfte køn og gruppedannelse med mine kollegaer

Evt. variation(er) Hvis øvelsen laves på baggrund af case 12: ‘Dobbelpoint for piger’ kunne en variation af øvelsen være at udpege deltagere, der får dobbelpoint, når der klunses. Kom gerne med argumenter for valget af deltager(e), der skal have dobbelpoint.

Øvelsen kan bruges med følgende case Case 12: Dobbelpoint for piger.

Øvelse #10

Stærke drenge og seje piger?

Øvelsesbeskrivelse

1. del: Placering i hjørner

En mødeleder læser et af øvelsens ti udsagn op og deltagerne placerer sig i et af to på forhånd udpegede hjørner: enig eller uenig.

2. del: Drøftelse af placering

Deltagerne får mulighed for at argumentere for deres valg. Når flere er blevet hørt, er der mulighed for at flytte sig, hvis man ændrer holdning undervejs i dialogen.

// Udsagn til øvelsen

- Drenge er stærkere end piger
- Kønssopdelte hold i idræt er en god idé
- Piger er mere modige end drenge
- Drengene skal presses fysisk hårdere end pigerne
- Piger er mere smidige end drenge
- Drenge har ingen rytme
- Pigerne må holde flere pauser end drengene
- Drenge er mere taktiske end piger
- Drenge og piger er lige gode til idræt
- Man får stive ben af at gå til fodbold

Formål:

Formålet med øvelsen er at tydeligøre og udfordre kønsstereotype normer i idrætsundervisningen.

Tid

Ca. 30 - 45 minutter.

Materialer

10 udsagn til at læse højt.

Evt. variation(er)

Når øvelsen er afsluttet, drøfter deltagerne, om det giver anledning til at ændre på noget i egen praksis.
Det er oplagt at bruge case 13 før eller efter øvelsen.

Øvelsen kan bruges med følgende case

Case 13: Bare giv den gas, drenge.

Øvelse #11

Retten til plads – den kønnede skolegård

Øvelsesbeskrivelse

Denne øvelse strækker sig over to møder med en observation imellem.

1. del: Udfyldning fra hukommelse (ca. 10-20 minutter)

Udfyld en plantegning ud fra hukommelse og idé om, hvordan frikvartersarealer bruges og optages af hvem (P= piger, D= drenge).

2. del: Udfyldning fra observation (ca. 20 minutter)

Udfyld en plantegning ud fra faktiske observationer i et frikvarter.

3. del: Drøftelse (ca. 30 minutter)

Drøft jeres observationer og sammenhold jeres plantegninger. Udfyld evt. en plantegning ud fra ønske om ideelle aktiviteter for eleverne og brug af frikvartersarealer.

Formål:

Formålet med øvelsen er at skabe bevidsthed om aktiviteter, brugen af fysisk plads og kønsopdelt fordeling af elever i frikvartersområder.

Tid

Ca. 70 minutter fordelt over to møder.

Materialer

Plantegning over skolens frikvartersområder.

Evt. variation(er)

Man kan også lave øvelsen over indendørsområder og rum, der kan opfattes kønnede (gymnastiksal, bibliotek, klasselokale osv.).

Øvelsen kan bruges med følgende case

Case 5: Den kønnede skolegård.

Øvelse #12

Hard level!

Øvelsesbeskrivelse

Deltagerne fordeler sig i grupper af 4-5 personer. Hver gruppe får 11 scenariekort (som flashcards).

1. del: Træk et kort

Kortene lægges med bagsiden opad. Gruppen trækker et kort, som læses højt. Herefter følger 2-5 minutters individuel refleksion, hvor deltagerne overvejer, hvad problemet er, og hvad de vil gøre.

2. del: Fælles refleksion

Alle i gruppen deler deres overvejelser. Når alle i gruppen har delt sine overvejelser, kan gruppen åbne for fælles drøftelse.

Herefter trækkes et nyt scenariekort og der arbejdes videre efter samme fremgangsmåde.

Formål:

Formålet med øvelsen er at tale om kulturen på arbejdspladsen, når det er en autoritet, der legitimerer et stereotypet sprogbrug.

Tid

Ca. 30 minutter.

Materialer

De 11 scenariekort er lavet som flashcards.

Evt. variation(er)

Øvelsen kan laves som walk and talk eller quiz og byt.

Øvelsen kan bruges med følgende case

Case 17: Ledelsens ord – medarbejdernes dilemma.

Øvelse #13

Tal & fakta

Øvelsesbeskrivelse

Deltagerne fordeler sig i grupper af 6-8 deltagere. Grupperne tildeles et sæt flashcards med tal og fakta.

1. del: Valg af kort (ca. 10-15 minutter)

Flashcards med tal og fakta bredes ud på bordet, og alle i gruppen læser kortene selv. Alternativt kan kortene læses højt.

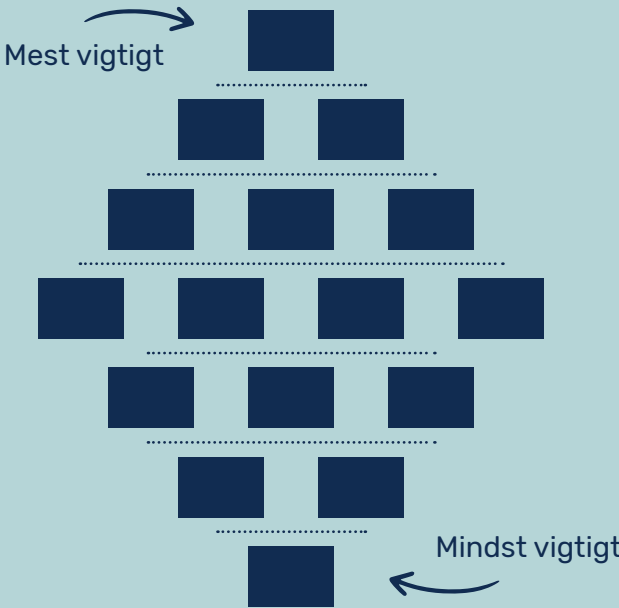
Hver deltager vælger de tre fakta eller tal (notér kortets nummer), som de vurderer, er de vigtigste for at forstå betydningen af forventninger til eller forestillinger om køn i skole og uddannelse.

Deltagerne læser på skift op, hvilke numre de har valgt. Kortene med de pågældende numre lægges på midten af bordet.

2. del: Diamantplacering (ca. 15 minutter)

Gruppen skal i fællesskab prioritere de udvalgte tal og fakta. Prioriteringerne placeres i en 'diamant' med det vigtigste øverst i diamanten og det mindst vigtige nederst i diamanten.

Der argumenteres for, hvorfor man vurderer, at det pågældende tal eller fakta forstås som vigtigst.

Formål:	Formålet med øvelsen er at få indsigt i forsknings- og evalueringsviden, der understøtter behovet for en kønsbevidst tilgang til lærerarbejdet, og at styrke begrundelsen for arbejdet med kønsbevidst pædagogik.
Tid	Ca. 30 minutter.
Materialer	21 flashcards med tal og fakta, post-its. Oversigt over rapporter, hvorfra tallene er trukket, kan ses i kildefortegnelsen bagerst i dette katalog.
Evt. variation(er)	I stedet for at man 'vælger' et kort, trækker man et kort uden at have læst det. I makkerpar diskuterer man de to kort og forbereder argumenter for, hvorfor den oplysning, som kortet bidrager med, er vigtig i forhold til ens professionelle arbejde med køn i skolen. I grupperne fremlægger hvert makkerpar sine to kort og de dertil hørende argumenter. Når alle har fremlagt, beslutter gruppen i fællesskab, hvilket kort man kan blive enige om, tilbyder det bedste/vigtigste argument.

Øvelse #14

Artefakter

Øvelsesbeskrivelse

Alle deltagere går sammen i par.
Flashcards med billeder af artefakter fordeles blandt grupperne og lægges frem.

1. del: Valg af artefakter (ca. 5-10 minutter):

Parret vælger et tilfældigt flashcard. På skift fortælles hvilke associationer vedrørende køn det vækker, og hvad de tænker, føler eller forbinder med artefaktet.

2. del: Mundtlig præsentation af artefakter (ca.10-30 minutter, alt afhængig af gruppestørrelse)

Alle deltagere samles. Ét par ad gangen beskriver deres artefakt for resten af gruppen uden at vise billedet.

De fortæller:

- Hvilke associationer de fik til artefaktet
- Hvad der fik dem til at tænke sådan.

Resten af deltagerne forsøger derefter at gætte, hvilket artefakt, der er på billedet.

3. del: Visning af artefaktbilleder (10-30 minutter, alt afhængig af gruppestørrelse)

Alle de valgte billeder lægges frem.

Gruppen taler sammen om, hvordan de forskellige artefakter kan symbolisere køn på forskellige måder.

Formål:

Formålet med øvelsen er at blive opmærksom på, hvordan symboler og genstande i hverdagen kan være forbundet med ubevidste forestillinger om køn. Artefakterne skal hjælpe deltagerne med at åbne op for associationer og genkalde sig situationer, de har oplevet eller tanker, de har gjort sig om kønnethed. Samtidig skal øvelsen hjælpe med at sætte ord på de tanker og forforståelser, vi kan have om noget som “drengede” eller “pigede”.

Tid

Ca. 30-60 minutter afhængig af gruppestørrelse.

Materialer

De 30 billeder af artefakter er lavet som flashcards.

Evt. variation(er)

- Øvelsen kan med fordel laves ved, at alle deltagere forholder sig til følgende spørgsmål under arbejdet med del 1:
- Hvad ved artefaktet får jer til at tænke på køn?
 - Forbinder I artefaktet mest med drenge/mænd, piger/kvinder eller begge? Hvorfor?
 - Hvor tror I jeres associationer kommer fra? (f.eks. opdragelse, reklamer, skole, medier, legetøj)
 - Kan betydningen af artefaktet ændre sig i andre sammenhænge eller kulturer?
 - Hvad fortæller artefakterne samlet set om vores forestillinger om køn?

Øvelse #15

Aulabeskeder

Øvelsesbeskrivelse

Alle deltagere går sammen i grupper af 5-6 deltagere.
Hver gruppe får et sæt flashcards med Aula-beskeder.

1. del: Skriftligt svar (ca. 5-10 minutter)

Hver deltager trækker en besked og formulerer et skriftligt svar til beskeden.

2. del: Diskussion af de skriftlige svar (ca. 8-10 minutter pr. deltager)

Hver deltager læser sin aula-besked samt svar højt for resten af gruppen. I fællesskab diskuteres med udgangspunkt i følgende spørgsmål:

- Hvordan forestiller I jer, at modtageren vil tage imod svaret?
- Hvordan matcher sproget i svaret forestillingen om modtageren?
- Ville I svare anderledes, hvis I skulle svare mundtligt?
- Hvordan tænker I, at beskeden har med køn at gøre?

3. del: Refleksion (3 minutter pr. deltager)

Den, som har læst sin aula-besked og sit svar højt, afslutter med at reflektere højt over, om drøftelsen har givet anledning til at ændre noget i svaret.

Formål:

Formålet med øvelsen er at få blik for, hvornår køn spiller en rolle i kommunikationen mellem skole og forældre. Formålet med øvelsen er også at udvikle et kønsbevidst sprog blandt kollegaer ved at forholde sig til kommunikationen med forældre.

Tid

Ca. 50-65 minutter afhængig af gruppestørrelse.

Materialer

13 flashcards med Aula-beskeder.

Evt. variation(er)

Øvelsen kan også udføres, hvor deltagerne i fællesskab formulerer et svar eller vælger hvilke beskeder, man ville svare skriftligt på, og hvilke man ville håndtere anderledes.

Øvelsen kan bruges med følgende case

Case 16: Forældre forventninger.

Øvelse #16

Refleksion over filmen "En køn historie"

Øvelsesbeskrivelse

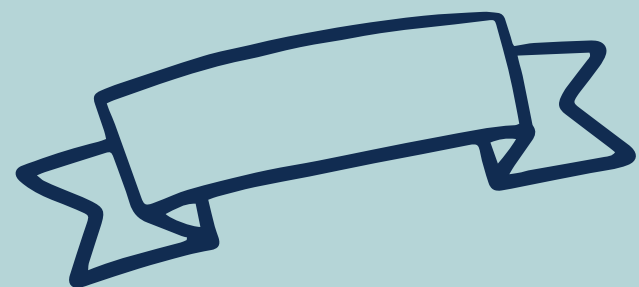
1. del: Se filmen (ca. 11 minutter)

Se filmen "En køn historie" i plenum.

2. del: Refleksion (ca. 10-20 minutter)

Gå sammen i grupper af 4-5 deltagere.

- Hvad får filmen jer til at tænke på om køn?
- Hvordan kommer stereotype forventninger til Pia til udtryk i filmen?
- Hvilken erkendelse når Preben til efter hans dagdrøm?
- Kan du genkende en af hovedpersonerne i dig selv? På hvilken måde?
- Hvorfor tror du, at Pia føler et behov for at italesætte, at hun bruger "et enormt kønnet udtryk", da hun skal vise moderatorerne toilettet?
- "Sådan har det været siden Adam & Eva". Kender du andre eksempler på stereotype kønnede fortællinger og fraser?
- Hvordan ville folkeskolen se ud, hvis det var en fejl? (Pias kommentar til Preben om Adam og Evas fastlåste kønsroller)

Formål:

Formålet med øvelsen er at debattere den overordnede handling og de kønnede konflikter, der udspilles i filmen. Desuden at deltagerne reflekterer over filmens og egne forventninger til køn og normer.

Tid

35 minutter, inkl. film på 11 minutter.

Materialer

Filmene "En køn historie" (link i vejledningen).

Øvelse #17

Film "En køn historie"

Jagt på stereotyper

Øvelsesbeskrivelse

1. del: Se filmen (ca. 11 minutter)

Øvelsen knytter sig til filmen "En køn historie".

I filmen præsenteres vi for forskellige personer, blandt andet de fem hovedfigurer, Pia, Preben, Gud, Adam og Eva.

Før filmen

Hver deltager vælger, om de vil være særligt opmærksomme på en af de fem hovedfigurers stereotype adfærd.

Under filmen

Skriv de stereotype handlinger og udsagn ned, som du får øje på.

Efter filmen

Tal sammen i mindre grupper om de stereotyper, I hver især finder.

Formål:

Formålet er at få øje på kønsstereotyper fra hverdagen samt at skabe refleksion over, hvordan køn, forventninger og socialiseringer påvirker vores relationer på arbejdspladsen.

Tid

35 minutter, inkl. film på 11 minutter.

Materialer

Filmene "En køn historie" (link i vejledningen)

Øvelse #18

Film ”en køn historie”

Instruktørens overvejelser

Øvelsesbeskrivelse

Se filmen ”En køn historie” først.

1. del: Instruktørens personlige kommentarer (ca. 5 minutter)
Alle læser ”Instruktørens overvejelser fra skriverummet”.

2. del: Spørgsmål til deltagerne (ca. 25 minutter)
Deltagerne inddeles i mindre grupper og drøfter disse spørgsmål:

- Kan du genkende noget i Preben og Pias karakterer i din hverdag?
- Er Preben og Pia for karikerede?
- Hvilke opgaver på jeres skole vil I karakterisere som ikke-karrierefremmende og som ikke fremgår af opgaveoversigten? (F.eks. tømme opvaske-maskine, gavekasseindsamling m.m.)
- Er der nogle af dine kolleger, som er mere tilbøjelige til at påtage sig ikke-karrierefremmende opgaver end andre?
- Har I en god måde at fordele disse opgaver?

3. del: Plenum (ca, 15 minutter)
Hver gruppe deler en pointe fra gruppens drøftelser i plenum.

Formål: Formålet med øvelsen er at få indblik i instruktørens tanker undervejs i filmens tilblivelse, og hvordan instruktørens tanker påvirker opfattelsen af køn i filmen. Desuden at skabe refleksion over de valg, der er truffet i filmen og oplevelser fra egen praksis.

Tid 45 minutter + film på 11 minutter.

Materialer Filmen ”En køn historie” (link i vejledningen), og ”Instruktørens overvejelser fra skriverummet”.

Instruktørens overvejelser fra skriverummet:

Første scene
Tanker om Pia som karakter.

Pia står op før alle andre, så hun kan nå at bage en kage til dagens workshop. Pia er en konfliktsky karakter med stor ansvarsfølelse. Det kan være slidsomt, men hun ofrer gerne sin dyrebare nattesøvn, hvis det kan gavne hendes omgivelser. Pia er en afholdt kollega og tovholder på både faglige og festlige arrangementer. Hun har det svært med dårlig stemning og ender tit med at melde sig som tovholder, når ingen andre gør det. Det kan godt være, at I som lærere oplever, at det er en kliché, men alle undersøgelser viser, at det er kvinderne, der påtager sig ansvaret for den gode stemning. Kan vi systematisere kageordningerne, så alle får lov til at bidrage?

Anden scene
Pia går over skolegården med kaffe og kage til alle.

Som lille pige lærte Pia at ros og anerkendelse høstes, når man er sød og hjælpsom. Da Pia går over skolegården med rullebordet, og der falder en termokande af, kommer der en lille pige løbende og giver Pia en hjælpende hånd. Pia roser pigen, som Pia selv blev rost som barn. Hun siger, at pigen er sød. Kunne man have sagt noget andet? Har vi andre forventninger til, at piger skal være hjælpsomme, end hvis det havde været en dreng, der gik forbi?

Tredje Scene
Pia møder skoleleder Preben, som meddeler, at han ikke har tænkt sig at deltage i workshoppen. Han tager et stykke af deltagernes kage.

Tanker om Preben som karakter:

Preben har selvtillid, og det giver respekt. Selvom Preben er forholdsvis ny på skolen, betvivler ingen hans faglighed og autoritet. Preben har, modsat Pia, aldrig været nede med stress. Han er god til at sige fra og til at holde øjet på bolden. Som lille spillede Preben i angrebet, og selv når der blev dømt straffe, blev han rost for sine tacklinger. Han er ikke bange for sammenstød, hvilket har gjort ham modig – f.eks. til at tage et stykke kage uden at være blevet budt.

Fjerde scene
Tanker om den unge kvindelige moderator som karakter:

Pia vil gerne være DYGTIG i mødet med de unge moderatorer, men kludrer i pronomener og vrider sig fuld af skam i situationen. Den unge kvinde er til gengæld ikke underlagt Pias ansvarsfølelse for den gode stemning. Hun har fået ros for noget andet som barn – f.eks. for at vinde en stirrekonkurrence.

Femte scene
Pia forsøger at overtale Preben til at deltage i workshoppen om kønsbevidsthed. Preben roser hendes kage og hendes frisure, og Pia takker, som hun har lært, selvom hun ikke er kommet for at få ros. Han lytter ikke til hendes kloge budskab om vigtigheden af kønsbevidsthed i folkeskolen og afbryder hende og kommenterer på hendes udseende – noget mange kvinder oplever.

Sjette scene
Vi rejser med Prebens fantasi tilbage til Paradisets have. Han sætter sig i Guds stol. Gud, der ligesom Preben stoler på sin egen intuition – og ja, har åbenbaringer – det kender Preben også til. Preben har en sang i Højskolesangbogen, som en del andre mænd. Ud af 601 sange i Højskolesangbogen er 37 skrevet af kvinder. Men så er der de unge nonbinære, woke prædikanter, som vil have alting til diskussion. Adam og Eva spilles af de samme to, som spiller moderatorer, som Preben ikke orker at høre på.

Syvende scene
På Prebens kontor.

I en tankestorm er situationen vendt på hovedet, og Preben må erkende, at der med skabelsesberetningen blev indgået en slags overenskomst, som ikke var helt gennemtænkt. Man fristes til at kalde den en dårlig beslutning, truffet på tom mave og Redbull, selvom det kræver sin MAND at sige gud imod. Men Prebens nysgerighed er tændt. Videnskabsmanden er vakt til live! Den slags tanker har Pia ikke tid til at tænke til ende, fordi hun har travlt med at sætte stole op, lave kaffe og få alle til at føle sig tilpas.

Ottende scene
Pligttopfyldende Pia vrider sig i stolen, stresset over, hvor skolelederen bliver af. Preben dukker op af lyst, dynamikken er ikke forandret mellem dem. Alt er ironisk nok ved det gamle. Og når moderatoren ender med at dele lærerne op i køn, så ved vi alle sammen, at der er lang vej endnu – eller hvad?

Kildefortegnelse

Oversigt over rapporter, hvorfra tallene er trukket fra:

Børns Vilkår (2022)

Børn og unge kæmper for at passe ind:

https://bornsvilkar.dk/wp-content/uploads/2022/09/Boern_og_unge_kæmper_for_at_passe_ind_sept22.pdf

Egelund, Niels et al (1018):

Piger og drenge i skolen:

https://vbn.aau.dk/ws/portalfiles/portal/292029360/Piger_og_drenge_i_skolen_TIL_UPLOAD.pdf

Fagbevægelsens Hovedorganisation et al (2022)

Undersøgelse af kønsskævhed i uddannelse:

<https://fho.dk/wp-content/uploads/2022/09/epinionundersoegelsen-endelig-version.pdf>

Kommunernes Landsforening (2023)

Karaktergab mellem drenge og piger ved folkeskolens afgangseksamen:

<https://www.kl.dk/analyser/analyser/dagtilbud-og-skole/karaktergab-mellem-drenge-og-piger-ved-folkeskolens-afgangseksamen>

LGBTQ+ (2021)

Stop diskrimination i skolen:

<https://lgbt.dk/wp-content/uploads/2021/06/Stop-diskrimination-i-skolen-2021.pdf>

VIVE (2016)

Et kønsopdelt arbejdsmarked - Udviklingstræk, konsekvenser og forklaringer:

<https://www.vive.dk/da/udgivelser/et-koensopdelt-arbejdsmarked-4xkg5rzt/>

Sex og Samfund (2021)

Lige køn leger bedst:

https://sexogsamfund.dk/files/media/document/rapport_lige_koen_leger_bedst.pdf

SAMMEN GØR VI EN GOD SKOLE BEDRE

DANMARKS LÆRERFORENING

Vandkunsten 12
1467 København K

Telefon 33 69 63 00
E-mail: dlf@dlf.org